

EXAMENUL PENTRU OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE **Programa de limba română**

Competențe generale:

1. Operarea, în diverse contexte, cu conceptele fundamentale de limbă și comunicare vehiculate în manualele școlare și în programa.
2. Capacitatea de a sintetiza aspectele esențiale dintr-o bibliografie pe o temă dată.
3. Capacitatea de a compara critic puncte de vedere diverse exprimate pe o temă dată.
4. Capacitatea de a formula un punct de vedere personal

Competențe specifice:

- 1.1. Înșușirea corectă a unor concepte vehiculate în bibliografie
- 1.2. Înțelegerea adecvată a unor concepte noi, nestudiate în facultate
- 1.3. Aplicarea conceptelor teoretice în diverse tipuri de exerciții
- 1.4. Capacitatea de relaționare corectă a conceptelor însușite
- 1.5. Capacitatea de a prezenta clar și de a discuta pertinent conceptele studiate

- 2.1. Capacitatea de analiză, comparare, integrare a conceptelor studiate
- 2.2. Capacitatea de a distinge conceptele esențiale de detaliile de interpretare din lucrările studiate; capacitatea de a reține esențialul din multitudinea faptelor prezentate
- 2.3. Capacitatea de a prezenta sintetic cunoștințele
- 2.4. Capacitatea de a prezenta cunoștințele adecvat unui subiect dat

- 3.1. Capacitatea de a observa asemănările și deosebirile dintre puncte de vedere alternative exprimate pe o temă dată
- 3.2. Capacitatea de extrapolare
- 3.3. Capacitatea de relativizare a perspectivelor de interpretare
- 3.4. Capacitatea de a opta pentru un punct de vedere sau altul exprimat în literatura de specialitate

- 4.1. Capacitatea de a citi critic un text
- 4.2. Capacitatea de a integra experiența și cunoștințele personale în discutarea unui text
- 4.3. Dezvoltarea curajului și încrederii în capacitatea de a exprima un punct de vedere personal
- 4.4. Dezvoltarea capacității de adecvare contextuală a unei interpretări

Valori și atitudini:

- Manifestarea preocupării pentru perfecționarea continuă în domeniul limbii și literaturii române, în acord cu cercetarea științifică actuală.
- Deschidere către noutate și interdisciplinaritate.
- Adaptarea întregii activități didactice la nevoile și interesele elevilor.

GRADUL II

I. Limbă și comunicare

*Comunicare umană. Situația de comunicare. Tipuri de comunicare * Particularități ale codului lingvistic. Comunicare orală și scrisă. * Dialog, monolog. * Natura, unitățile și funcțiile limbajului. * Textul. Textul ficțional și nonficțional – caracteristici. Probleme ale receptării diferitelor texte.

*Limba literară și limba populară. * Limbajul standard. * Stiluri funcționale ale limbii.

II. Fonetica și fonologie

* Noțiuni generale: sunet, fonem, alofon. * Fonetica: proprietățile sunetelor. * Fonologia: relații și corelații; segmentare, comutare, distribuție; conceptul de sistem fonologic. * Foneme vocalice și foneme

consonantice: inventar, clasificare, realizare fonetică. * Principiile ortografiei limbii române. * Accentul, intonația; fonetică și prozodie. * Abatere și corectitudine.

III. Lexicologie și semantică

* Noțiuni generale: vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii române; vocabularul fundamental și masa vocabularului; vocabular activ și vocabular pasiv. * Cuvântul ca unitate de bază a vocabularului; semnificație, sens, referent. Contextualitatea. * Denotație, sens, semnificație * Mecanismul conotației și al funcționării imaginilor poetice. Figurile de stil. * Mijloace de expresivitate: fonetice, lexicale, morfosintactice. * Sintaxa poetică – o sintaxă a selecțiilor, a interferențelor diferitelor stiluri ale limbii, a „abatelor”. Valori expresive. * Semantica: polisemia, omonimia; relații semantice între cuvinte: sinonima, antonimia; câmpuri (arii) lexical-semantice. Valori expresive. * Mijloace de îmbogățire a vocabularului: mijloace interne (derivarea, compunerea, conversiunea); mijloace externe (împrumuturile – adaptarea împrumuturilor la sistemul limbii române contemporane); mijloace mixte (calchierea / calcul lingvistic, trunchierea, contaminarea). Expresii, sintagme, unități frazeologice. Structura etimologică a vocabularului românesc. * Dinamica vocabularului românesc contemporan. Valori expresive.

IV. Morfosintaxă

*Noțiuni generale: părțile de vorbire; categoriile gramaticale ale limbii române; morfemul și structura morfematică a cuvintelor (rădăcină, sufix gramatical, desinență, afix mobil, radical, flectiv). * Părțile de vorbire: substantivul, articolul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, prepoziția, conjuncția, interjecția. * Locuțiuni. * Tendințe morfologice ale limbii române actuale.

* Unități sintactice. Definițiile și structura acestora; criterii de definire; ierarhia unităților sintactice (partea de propoziție, propoziția, fraza, textul); definirea și descrierea unităților sintactice; corespondența unităților sintactice; reguli de expansiune/extensie și de contragere. * Relații sintactice (coordonare, subordonare, apozitionare, supraordonare); mijloace de exprimare a relațiilor sintactice. * Funcții sintactice. Conceptul de funcție sintactică. * Inventarul funcțiilor sintactice: subiectul, predicatul, numele predicativ, elementul predicativ suplimentar, complementele necircumstanțiale (direct, indirect, de agent) și complementele circumstanțiale (de mod, de timp, de loc, de cauză, de scop, condițional, concesiv, consecutiv, instrumental, de relație, sociativ, opozițional, cumulativ, de excepție). Corespondențele lor la nivelul frazei. * Abateri de la normă și corectarea lor.

V. Elemente de istorie a limbii române

* Latinitatea limbii române; locul și epoca de formare. Unitatea și continuitatea limbii române. Unitate și diversitate locală (dialecte, graiuri). * Limba română literară; etape ale formării (constituirea limbii române literare, faza veche, faza de tranziție, limba română literară modernă).

BIBLIOGRAFIE

pentru gradul al II-lea

A. LIMBA ROMÂNĂ

Bidu-Vrănceanu, Angela, Călărășu, Cristina, Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar general de științe - științe ale limbii* (DSL), București, Editura Științifică, 1997 (ed. a II-a: Editura Nemira, 2001)

Sala, Marius (ed.), *Enciclopedia limbii române*, București, Univers Enciclopedic, 2002.

I. Limbă și comunicare

Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române – stil, stilistică, limbaj*, București, Ed. Academiei, 1973.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, ed. a II-a, București, All, 1999.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, București, All, 2003.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Narațiune și dialog în proza românească*, București, Editura Academiei, 1991.

Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, ed. a II-a, București, Editura Științifică, 1975.

Irimia, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.

Șerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Iași, Editura Polirom, 2002.

Zafiu, Rodica, *Diversitate stilistică în româna actuală*, București, EUB, 2001.

II. Fonetica și fonologie

Coteanu, Ion (coord.), *Limba română contemporană*, vol. I (ed. a II-a), București, EDP, 1985.

Vasiliu, Em., *Scrierea limbii române în raport cu fonetica și fonologia*, București, EUB, 1999.

*** *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ed. a II-a, București, Univers Enciclopedic, 2005.

*** *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*, ediția a V-a, București, Ed. Univers Enciclopedic, 1995.

III. Lexicologie și semantică

Coteanu, Ion, Forăscu, Narcisa, Bidu Vrănceanu, Angela, *Limba română contemporană. Vocabularul*, București, EDP, 1985.

Bidu-Vrănceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Modele de structurare semantică*, Timișoara, Ed. Facla, 1984.

Bidu-Vrănceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Cuvinte și sensuri*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1988.

Bidu-Vrănceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Limba română contemporană. Lexicul*, București, Humanitas Educațional, 2005.

Hristea, Theodor (coord.), *Sinteze de limba română*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1984.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, All, 2001.

IV. Morfosintaxă

Avram Mioara, *Gramatica pentru toți*, ediția a II-a, București, Humanitas, 1997.

Coteanu, Ion (coord.), *Limba română contemporană*, vol. I (ed. a II-a), București, EDP, 1985.

Diaconescu, Ion, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, București, Editura Științifică, 1989

Drașoveanu, D.D., *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 1997

*** *Gramatica limbii române*, ed. a II-a, vol. I,II, București, Ed. Academiei, 1966.

Guțu Romalo, V. (coord.), *Gramatica limbii române*, I-II, București, Editura Academiei, 2005

Gruță, G., *Gramatica normativă, 77 de întrebări, 77 de răspunsuri*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1994

Guțu-Romalo, Valeria, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, EDP, 1973

Guțu-Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală. Limba română de azi*, București, Humanitas Educațional, 2000.

Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Iași, Editura Polirom, 1997.

Neamțu, G.G., *Teoria și practica analizei gramaticale*, Cluj-Napoca, Ed. Excelsior, 1999

Pană Dindelegan, Gabriela, 2003: *Elemente de gramatică. Dificultăți, controversate, noi interpretări*, București, Humanitas Educațional.

Pană Dindelegan, Gabriela, *Teorie și analiză gramaticală*, București, Coresi, 1992.

Pană Dindelegan, Gabriela, *Sintaxa grupului verbal*, Brașov, Aula, 1999.

V. Elemente de istorie limbii române

- Brâncuș, Gr., *Introducere în istoria limbii române*, București, Ed. România de Mâine, 2002.
- Chivu, Gheorghe, *Limba română de la primele texte până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice*, București, Univers Enciclopedic, 2000.
- Gheție, Ion, *Introducere în studiul limbii române literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.
- Mancaș, Mihaela, *Limba artistic românească modernă. Schiță de evoluție*, București, Editura Universității din București, 2005
- Munteanu, Șt., Țara V., *Istoria limbii române literare*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1983
- Sala, Marius, *De la latină la română*, București, Univers Enciclopedic, 1998.

PROGRAMA DE LITERATURA ROMÂNĂ, TEORIA LITERATURII ȘI FOLCLOR PENTRU OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE

Programa se adresează profesorilor care predau limba și literatura română, absolvenți ai învățământului superior de specialitate. Aceasta este astfel structurată în conținuturi încât să răspundă schimbărilor intervenite în activitatea didactică din perspectiva noii abordări curriculare.

Urmărind obiectivele generale și specifice ale disciplinei, programa vizează evaluarea competențelor profesorului, avându-se în vedere:

- * cunoașterea conținuturilor și a problematicii actuale a disciplinei;
- * probarea competențelor necesare pentru proiectarea, organizarea, desfășurarea și evaluarea activității didactice;
- * abilitățile de comunicare, empatice și de parteneriat educațional;
- * valorificarea conținuturilor specifice disciplinei pentru dezvoltarea la elevi a unor capacități și competente intelectuale și operatorii, a unor atitudini afective, motivaționale, volitive;
- * disponibilitatea pentru formarea continuă în vederea perfecționării profesionale.

GRADUL II

- **COMPETENȚE SPECIFICE**

1. capacitatea de selectare, dezvoltare și aprofundare a conținuturilor științifice și metodice ale disciplinei;
2. capacitatea de a evalua eficiența didactică a diferitelor tipuri de demersuri educaționale;
3. capacitatea de modelare creatoare a demersurilor didactice;
4. capacitatea de a perfecționa demersul didactic în vederea unei evaluări intra/inter și transdisciplinare;
5. capacitatea de a perfecționa comunicarea în cadrul parteneriatului educațional;
6. capacitatea de autoevaluare și de realizare a feed-back-ului în procesul de formare continuă.

- **CONȚINUTURI**

B. LITERATURA ROMÂNĂ

I. Literatura populară

* **Folclor și literatură; literatura populară (orală) ca parte constitutivă a folclorului.** Caracteristici; categorii: genuri, specii; **natura contextuală a textului folcloric; folclorul ritual și folclorul neritual;** teme, motive, **imagini poetice.** Mitologia * Interferența literatură populară – literatură cultă.

II. Curente culturale și literare

* Umanismul; teme, motive, reprezentanți. * Iluminismul; trăsături generale și specifice, reprezentanți.. Școala Ardeleană; direcții de manifestare; **Literatura iluminismului**: Ion Budai Deleanu – Țiganiada. * Romantismul; estetica romantismului; romantismul românesc. „Dacia literară” („Introducere”, de Mihail Kogălniceanu). Poezie, proză, dramaturgie; reprezentanți – prezentare generală. * Realismul; estetica realismului. Realism tradițional și modern în literatura română. Reprezentanți – prezentare generală. * Prelungiri ale romantismului și realismului la începutul sec. al XX-lea (sămănătorismul și poporanismul). * Symbolismul; estetica simbolistă. Symbolismul românesc; grupări, reprezentanți, opere simboliste – prezentare generală * Tradiționalism, modernism, avangardism. * **Neomodernism, postmodernism**.

III. Poezia. Evoluția poeziei românești

* Poezia premodernă (Văcăreștii, C. Conachi, Anton Pann – prezentare generală) * Poezia **romantică** (Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, *Vasile Alecsandri*, Grigore Alexandrescu. * *Mihai Eminescu*. Universul poetic (teme, motive, limbaj). Eminescu – poet național și universal. Influența operei eminesciene asupra literaturii române. * Prelungiri ale clasicismului și romantismului (*George Coșbuc*, *Octavian Goga*).

* Symbolismul; *Al. Macedonski*, Ion Minulescu, *George Bacovia*. * Modernismul; *Ion Barbu*, *Lucian Blaga*, *Tudor Arghezi*, Al. Philippide. * Tradiționalismul; Ion Pillat, *Vasile Voiculescu*, Aron Cotruș. * Avangarda; Tristan Tzara, Sașa Pană, Geo Bogza, Ilarie Voronca, Gellu Naum.

* Neomodernismul - **prezentare generală**; *Cercul de la Sibiu (Șt. Aug.Doinaș), poezii de la “Albatros” și “Kalende” (**Ion Caraion**, **Geo Dumitrescu**), Emil Botta. * **Poezia anilor '50: A.E.Baconsky și evoluția sa** Generația ‘ 60 – prezentare generală (cu referiri la Ana Blandiana, Cezar Baltag, Ileana Mălăncioiu); *Nichita Stănescu*, *Marin Sorescu*, * Generația ‘ 70 – prezentare generală (cu referiri la Mircea Ivănescu, Emil Brumaru, Mircea Dinescu); **Generația pierdută: Leonid Dimov** * Postmodernismul – prezentare generală.

NOTĂ: În cazul poezilor ale căror nume a fost subliniat se are în vedere o cunoaștere monografică a operei. Se au în vedere de asemenea competente ce privesc *interpretarea unui text poetic la prima vedere*.

IV. Proza

* Proza pașoptistă și postpașoptistă: C. Negruzzi (“Alexandru Lăpușneanu”), Vasile Alecsandri (“O călătorie în Africa”, “Balta Albă”), Alecu Russo (“Cântarea României”), Ion Ghica (“Scrisori către Vasile Alecsandri”), Nicolae Filimon (“Ciocoi vechi și noi”), Alexandru Odobescu (“Pseudokinetikos”) * Epoca marilor clasici: Ion Creangă (“Povești”, “Amintiri din copilărie”), Ioan Slavici (nuvele – “Moara cu noroc”, “Pădureanca”, “Mara”), I.L. Caragiale (nuvele – “La hanul lui Mânjoală”, “În vreme de război”, “O făclie de Paște” – povestiri – prezentare generală, “Momente”), Mihai Eminescu (proza literară). * Proza de la sfârșitul sec. al XX-lea: Barbu Delavrancea (nuvele – prezentare generală), **Al.Macedonski (“Bucureștii lălelelor”, “Nicu Dereanu”)**, Duiliu Zamfirescu (“Viața la țară”, “Tănase Scatiu”), Calistrat Hogaș (“Pe drumuri de munte” – prezentare generală), Ion Agârbiceanu (“Arhanghelii” prezentare generală). * Proza interbelică: Mihail Sadoveanu (“Zodia Cancerului”, “Baltagul”, “Frații Jderi”, “Hanu Ancuței”), Liviu Rebreanu (“Ion”, “Pădurea spânzuraților”, “Răscoala”), Camil Petrescu (“Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, “Patul lui Procust”), Hortensia Papadat-Bengescu”, “Concert din muzică de Bach”, **“Drumul ascuns”**), Mircea Eliade (“Maitreyi”, “Nunta în cer”, “La țigănci”, **„Noaptea de Sânziene”**), M. Blecher (“Întâmplări din irealitatea imediată”), G. Călinescu (“Enigma Otiliei”), Mateiu Caragiale (“Craii de Curtea-Veche”), Urmuz (“Pâlnia și Stamate”).

* Proza postbelică: Vasile Voiculescu (nuvele și povestiri), Marin Preda (“Moromeții”, “Viața ca o pradă”, Ștefan Bănuțescu (“Iarna bărbatilor”), Sorin Titel (“Femeie, iată fiul tău”), Augustin Buzura (“Absenții”), **Mircea Eliade („Noaptea de Sânziene”)**, **Vintilă Horia („Dumnezeu s-a născut în exil”)**, Nicolae Breban (“Bunavestire”), George Bălăiță (“Lumea în două zile”), **I.D.Sârbu („Adio, Europa!)**, Mircea Cărtărescu (“Nostalgia”), Mircea Nedelciu (“Aventuri într-o curte interioară”).

V. Dramaturgia

* Bogdan Petriceicu Hasdeu (“Răzvan și Vidra”) * Vasile Alecsandri (ciclul “Chirițelor”, “Despot Vodă”) * I.L. Caragiale (“O noapte furtunoasă”, “O scrisoare pierdută”, “Conu Leonida față cu reacțiunea”, “D’ale carnavalului”) * Barbu Delavrancea (“Apus de soare”) * Camil Petrescu (“Jocul ielelor”) * Lucian Blaga (“Meșterul Manole”) * Mihail Sebastian (“Steaua fără nume”) * Tudor Mușatescu (“Titanic vals”) * Marin Sorescu (“Iona”)

VI. Critica

* Titu Maiorescu (“O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867”), “Direcția nouă în poezia și proza românească”, “Comediile d-lui Caragiale”, “Eminescu și poeziile lui”) * **C.Dobrogeanu-Gherea („Asupra criticii”)** G. Ibrăileanu (“Creație și analiză”) * Eugen Lovinescu (“Istoria literaturii române contemporane” – prezentare generală).

* G. Călinescu (“Istoria literaturii române de la origini și până în prezent” – prezentare generală, “Sensul clasicismului”, “Clasicism, romantism, baroc”) * Tudor Vianu (“Arta prozatorilor români”) * **Eseiștii interbelici (prezentare generală: Paul Zarifopol, Eugen Ionescu, Ș.Cioculescu, M.Sebastian, M.Eliade)**

C. TEORIA LITERATURII

* Literatura – modalitate specifică de cunoaștere și comunicare; opera literară – determinarea conceptului; autor, text, cititor * Probleme privind receptarea textului literar; tipuri de receptare (intuitivă, analitică, de adnotare, de formare a judecăților de valoare); niveluri ale receptării. * Text și context (social, cultural, literar). * Conceptele de bază ale analizei operei literare; genuri și specii literare; problema estompării diferențelor tipologice. * Categoriile estetice Curentul literar * Motiv, subiect, personaj (erou). * Compoziția în operele lirice, epice, dramatice. * Procedee și particularități ale comunicării literar-artistice; sensul și semnificația cuvântului; limbajul poetic ca expresie a subiectivității (prozodia – sistem semnificant; procedee retorice – figurile poetice; metafora ca nucleu poetic; tipuri de lirism; ambiguitatea și încifrarea poetică; modalități de receptare și de interpretare a textului poetic; imaginea literar-artistică (poetica); topica, sintaxa textului poetic; stilul operei; procedee narative; timpul și spațiul în narațiune; instanțe narative; conflictualitatea în textele literar-artistice; semnificații ale prezenței modurilor de expunere; funcțiile descrierii, narațiunii, dialogului, monologului; particularități ale conflictului în genul dramatic; reprezentarea textului (spectacolul teatral); structuri literare și evoluția acestora; modalități de receptare a textului în proză și dramatic. Evaluarea critică a operei. * Funcția și finalitatea operei literare.

BIBLIOGRAFIE

pentru definitivat și gradul al II-lea

Candidații pot folosi edițiile indicate în bibliografie sau orice altă ediție accesibilă.

A. LITERATURĂ

Folclor:

Pop, M., Ruxăndoiu, P. – *Folclor literar românesc*, E.D.P., București, 1978

Nicolae Constantinescu, *Lectura textului folcloric*, Editura Minerva, 1986

Silviu Angelescu, *Mitul și literatura*, Editura Univers, 1999

1. Istorii ale literaturii, ale genurilor și speciilor, dicționare

Călinescu, G., - *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Minerva, București, 1982

Manolescu, N., - *Istoria critică a literaturii române*, Ed. Minerva, București, 1990

Cioculescu, Ș.; Vianu, T., Streinu, Vl., - *Istoria literaturii române moderne*, Ed. Științifică, București, 1971
Manolescu, N., - *Arca lui Noe*, vol. I-II-III, Ed. Minerva, București, 1980,1981, 1983.
Zaciu, Mircea, Marian Papahagi și Aurel Sasu – *Dicționarul scriitorilor români*, vol.I-IV, Editura
Fundației Culturale Românești/Albatros, București, 1995-2002
*** *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Editura Academiei, București, 1979
*** *Dicționarul general al literaturii române*, Ed.Univers enciclopedic, vol.I-V, București, 2003-3006

2. Literatură veche și premodernă

Cartojan, N. – *Istoria literaturii române vechi*, Ed. Minerva, București, 1980
Popovici, D.- *Literatura română în epoca luminilor*, Ed. Dacia, Cluj, 1972
Mazilu, D.H., - *Recitind literatura română veche*, vol.I-III, Editura Universității București,1994

3. Perioada pașoptistă și postpașoptistă

Cornea, P. – *Originile romantismului românesc*, Ed. Minerva, București, 1972
Manolescu, N.- *Poeți romantici*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1999
Simion, Eugen – *Dimineața poezilor*, Ed. Cartea Românească, București, 1984
Mihai Zamfir, Poemul românesc în proză, Buc., Minerva, 1981;

4. Epoca marilor clasici

Munteanu, G.- *Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici*, E.D.P., București, 1980
Călinescu G., - *Opera lui Mihai Eminescu*, vol.I-II, E.P.L., București, 1969
Negoïțescu, Ion – *Poezia lui Mihai Eminescu*, Editura Junimea, 1980
Petrescu, Ioana Em. – Eminescu, poet tragic, Iași, 1994
G.Gană – Melancolia lui Eminescu, București, Ed.ICR, 2003;
Călinescu, G. – *Ion Creangă. Viața și opera*, E.P.L., București, 1964
Popescu, Magdalena – *Ioan Slavici*, Ed. Cartea Românească, București, 1977
Manolescu, Florin – *Caragiale și Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii*, București, Ed. Cartea
Românească, 1983
Cubleșan (coord.) – Dicționarul personajelor din teatrul lui Caragiale, Cluj-Napoca, 2002
Valeriu Cristea – Dicționarul personajelor lui Creangă, București, Ed.FCR, 1995

5. Literatura de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea

Lidia Bote – Simbolismul românesc, București, EPL, 1966;
Rodica Zafiu – Poezia simbolistă românească (antologie și analize), Humanitas, București, 1996
Adrian Marino – Opera lui Alexandru Macedonski, București, EPL, 1967

6. Perioada interbelică

Crohmălniceanu, Ov. S.- Literatura română între cele două războaie mondiale, vol.I-II-III, Ed.Minerva,
Buc., 1967-1975
Balotă, N. – De la Ion la Ioanide, Ed. Minerva, București, 1982
Cioculescu, Ș.- Aspecte literare contemporane, Editura Minerva, 1972
Manolescu, N. – Despre poezie, Ed. Cartea Românească, București, 1987
G.Lăzărescu – Romanul de analiză psihologică în proza interbelică, Buc., 1983
Carmen Mușat – Romanul românesc interbelic (antologie și analize), Ed.Humanitas, București, 1998;
Ion Pop – Avangarda în literatura română, București, Ed.Atlas, 2000;
Marin Mincu – Avangarda literară românească (antologie și studiu), I-II, BPT, 1999;
D.Micu – Arghezi, Ed.ICR, București, 2004;
G.Gană – Opera literară a lui Lucian Blaga, București, Minerva, 1979;
Manolescu, N. – Sadoveanu sau utopia cărții, Editura Eminescu, București, 1976
Muthu, Mircea – Rebreanu sau paradoxul organicului, Editura Dacia, 1993

7. Perioada postbelică

- Simion, Eugen, - *Scriitori români de azi*, vol. I-IV, Ed. Cartea Românească, București, 1974-1989
Ungureanu, Cornel, - *Prozatori de azi*, Ed. Cartea Românească, București, 1993
Pop, Ion – *Poezia unei generații*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1973
M.Ghițulescu – *Istoria dramaturgiei române contemporane*, București, 2000
Ulici, Laurențiu – *Literatura română contemporană*, Editura Eminescu, București, 1995

Se recomandă consultarea seriei „Introducere în opera lui...”, a seriei Biblioteca critică (Scriitorul...) interpretat de...”

C. TEORIA LITERATURII

- Săndulescu, Al. (coord.) *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976
Călinescu, G., - *Universul poeziei*, Ed. Minerva, București, 1974
Friedrich, Hugo – *Structura liricii moderne*, Ed. Univers, București, 1998
Kayser, Wolfgang – *Opera literară*, Ed. Univers, București, 1979
Mariano, Adrian – *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, București, 1973
Parfene, Constantin – *Teorie și analiză literară. Ghid practic*, Ed. Științifică, București, 1993
Wellek, R.; Warren, A. – *Teoria literaturii*, E.L.U., București, 1967
Genette, Gerald – *Introducere un arhitext*, Editura Univers, 1994
Booth, W., - *Rotorica romanului*, Editura Univers, 1974
Todorov, Tzvetan – *Introducere în literatura fantastică*, Editura Univers, 1973

DIDACTICA DISCIPLINEI LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Programă pentru examenul de definitivare în învățământ și
pentru obținerea gradelor didactice

Competențe generale:

5. Analizarea programelor școlare de limba și literatura română în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.
6. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev, pe formarea complexă a personalității acestuia.
7. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei limba și literatura română.

Valori și atitudini:

- Manifestarea preocupării pentru perfecționarea continuă în domeniul didacticii disciplinei.
- Deschidere către experimentarea unor metode noi de predare-învățare-evaluare.
- Adaptarea întregii activități didactice la nevoile și interesele elevilor.

GRADUL DIDACTIC II

Competențe generale	Competențe specifice	Conținuturi
1. Analizarea programelor școlare de limba și literatura română în vederea aplicării personalizate	1.1. Analiza abordării pe verticală a disciplinei, reflectată în programele școlare la nivel de competențe,	<ul style="list-style-type: none">• Harta conținuturilor celor trei domenii - limbă, comunicare, literatură – în programele de gimnaziu și de liceu pentru limba și literatura română.• Progresia rezultatelor așteptate de la un ciclu

a acestora în procesul didactic.	valori și atitudini și conținuturi.	școlar la altul, de la un an școlar la altul. <ul style="list-style-type: none"> • Puncte tari și puncte slabe ale programelor de limba și literatura română.
	1.2. Analiza unor modalități de integrare a domeniilor specifice disciplinei (limbă, literatură, comunicare).	<ul style="list-style-type: none"> • Modalități de integrare a conținuturilor din domeniile specifice disciplinei (limbă, comunicare, literatură) în cadrul procesului de învățare-predare-evaluare. • Abordarea integratoare – justificări; dificultăți; avantaje.
	1.3. Compararea programelor de limba și literatura română cu programe din aria curriculară sau din alte arii în vederea identificării punctelor comune și a discontinuităților.	<ul style="list-style-type: none"> • Relația dintre programele de limba română și programe din aceeași arie curriculară sau din arii diferite. • Continuități și discontinuități în ceea ce privește: conținuturile, obiectivele / competențele vizate, metodologia sugerată (metode de predare-învățare, metode și instrumente de evaluare).
	1.4. Analiza programelor prin raportare la documentele de politici lingvistice la nivel european.	<ul style="list-style-type: none"> • Principii promovate de Consiliul Europei: plurilingvism, diversitate lingvistică, comunicare interculturală, cetățenie democratică, învățare pe tot parcursul vieții, coeziune socială. • Proiecte europene ce vizează studiul limbilor și al literaturii.
2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev și pe formarea complexă a personalității acestuia.	2.1. Analiza aplicării unor metode specifice învățării active în domeniul disciplinei limba și literatura română.	<ul style="list-style-type: none"> • Rolul metodelor active în procesul de predare-învățare-evaluare. Exemplificări; limite și avantaje ale metodelor active. • Rolul metodelor ce stimulează creativitatea în toate domeniile disciplinei (limbă, comunicare, literatură). Exemplificări; limite și avantaje ale activităților de creativitate propuse în clasă sau ca teme de rezolvat acasă. • Strategii și metode specifice gândirii critice, învățării prin cooperare, învățării prin experiență. Aplicarea acestora în domeniile disciplinei limba și literatura română (limbă, comunicare, literatură). • Modele specifice disciplinei: modelul cultural, modelul lingvistic, modelul dezvoltării personale. Exemplificări; limite și avantaje ale acestora.
	2.2. Proiectarea și analiza unor activități de învățare complexe, care pot conduce la formarea competențelor specifice disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Procese ale lecturii: conturarea orizontului de așteptare, comprehensiune, analiză și interpretare, extinderi. • Etape ale redactării textului non-literar: documentarea, planul de idei al lucrării, redactarea primei forme, verificarea și corectarea, editarea formei finale;

		<p>producerea de text literar: alegerea temei, scrierea liberă, ciornele succesive, corectarea, editarea.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modalități de realizare a unor activități complexe de comunicare orală și scrisă: dezbaterile și studiul de caz. • Opționale de aprofundare, de extindere, ca disciplină nouă, și opțional integrat.
3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei limba și literatura română.	3.1. Analiza avantajelor și limitelor de aplicare a unor instrumente și metode de evaluare tradiționale și alternative.	<ul style="list-style-type: none"> • Avantajele și limitele metodelor tradiționale și alternative de evaluare. • Avantajele și limitele unor instrumente de evaluare (chestionare, grile de evaluare a comunicării orale sau scrise, teste de evaluare sumativă etc.). • Adecvarea metodelor de evaluare la finalități și conținuturi. • Folosirea diversificată a formelor, metodelor și instrumentelor de evaluare tradiționale și complementare.
	3.2. Analiza unor probe de evaluare prin corelare cu finalitățile unei programe școlare a disciplinei.	<ul style="list-style-type: none"> • Structura probelor de evaluare propuse pentru testarea națională și pentru bacalaureat. • Rolul itemilor din structura probelor în evaluarea competențelor specifice disciplinei: competența lingvistică, competența literară sau culturală, competența de comunicare. • Relația curriculum – evaluare (inclusiv evaluarea prin examene) din perspectiva finalităților, a obiectivelor / competențelor programelor școlare de limba și literatura română.

Bibliografie

- Borchin, Mirela (coord.) – *Comunicare și argumentare. Teorie și aplicații*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2007.
- *Curriculum Național. Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a.* (site-ul Ministerului Cercetării, Educației și Tineretului, www.edu.ro, secțiunea Preuniversitar, Programe, Aria curriculară Limbă și comunicare)
- *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba și literatura română. Învățământ primar și gimnazial*, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- *Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu*, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- Goia, Vistian – *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- *Lectura. Repere actuale. Lucrările simpozionului național de didactică a limbii și literaturii, ediția a V-a, 3-4 decembrie 2004*, coordonatori Alina Pamfil și Monica Onojescu, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2005.

- *Limba și literatura română. Perspective didactice*, București, Editura Universității din București, 2005 (primele trei capitole, pp. 9-102).
- *Limbă și literatură*, revistă a Societății de Științe Filologice (în special rubrica *Didactica modernă*).
- Norel, Mariana – *Curriculum la decizia școli la limba și literatura română*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Pamfil, Alina – *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003.
- Pamfil, Alina – *Studii de didactica literaturii*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006.
- Pamfil, Alina, Tămâian, Ioana – *Studiul limbii și literaturii române în secolul XX. Paradigme didactice*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005.
- Parfene, Constantin – *Metodica studierii limbii și literaturii în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- *Perspective*, revistă de didactica limbii și literaturii române a Asociației Naționale a Profesorilor de Limba și Literatura Română „Ioana Em. Petrescu“, Cluj-Napoca (www.anpro.home.ro).
- Sarivan, Ligia, Cerkez Matei – *Didactica ariei curriculare Limbă și comunicare*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2005. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Sâmișăian, Florentina – *Investigarea și stimularea interesului pentru lectură al elevilor*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Sâmișăian, Florentina, Mariana Norel – *Didactica limbii și literaturii române*, I (2005) și II (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară).
- Secrieru, Mihaela – *Didactica limbii române. Pentru studenții Facultăților de Litere și pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat, grade didactice*, ediția a III-a, Iași, Editura Sedcom Libris, 2006.
- Site-ul Consiliului Europei, Departamentul de Politici lingvistice, www.coe.int/lang (accesibil în franceză și în engleză) – pentru conceptul de *bildung* și pentru a vă informa în legătură cu ultimele proiecte europene în domeniul limbii și literaturii.
- Stan, Mihail (coord.) – *Ghid de evaluare. Limba și literatura română*, București, Editura Aramis, 2001.
- Șerbănescu, Andra – *Cum se scrie un text?*, ediția a II-a, Iași, Editura Polirom, 2001.